Число 50. Львів дня 12. (25) Грудня 1902. Річник VI.

Виходить що тижня в четвер.

Редакция і адміністрация: Львів, ул. Батория 24.

Видає і за редакцию одвічає: Вячеслав Будзиновский.

СВОБОДА

Політичне, просьвітне і господарске письмо для народу.

Предплата на цілий рік стоїть 4 корони.

За анонси платить ся 20 сотиків від стрічки.

Рекламациї вільні від оплати.

До передплатників!

Всїх тих, котрі сего року брали „Свободу", а доси не заплатили, просимо аби як найскорше прислали свій довг.

Супротив того, що в слїдуючім роцї наміряємо розширити „Свободу" і зробити єї цікавійшою, та більше поучаючою, просимо наших прихильників, аби придбали нам нових передплатників, бо кошти видавництва значно збільшать ся.

Як сего року, так і на слїдуючий рік, цїлорічні передплатники дістануть в дарунку цікаву книжку.

Старих передплатників, котрі лишать ся при „Свободі і на слїдуючий рік, просимо, аби адресів не змінювали, бо кожда зміна адресу справляє редакциї чи малий клопіт; через численні зміни в адресах робить ся в експедициї заміщанє, на чім терпить правильна висилка ґазети. При конечній зміні адреси просимо подавати також

стару адресу.

Всїх передплатників, так старих як і нових, просимо подавати докладно: Імя і прізвище, місцевість і почту. Як хто висилає гроші за якого передплатника, то нехай докладно напише за кого присилає гроші і на чию адресу висилаєсь ґазету.

Клопіт з цукром.

Правительство має новий клопіт — з цукром, а з того клопоту певно виратуєсь коштом Галичини.

З того, що ми давнійше писали певно вже знаєте, що фабриканти цукру діставали що року з наших податків 18 міліонів корон. Тими грішми правительство платило фабрикантам за сей цукор, котрий они вивозили за границю. Робилось се нїби на те аби піддержати фабрики цукру, бо фабриканти брехали, що як не будуть спродавати цукор за границю, то їм фабрикация цукру цілком не виплатить ся і они замкнуть фабрики В такім случаю лишилиб ся без хліба сотки тисячів робітників, і ті селяни, котрі садили цукрові бураки, стратили би зиски. Аби за границею купували наш цукор, треба було продавати єго дуже дешево — з власною стратою. Аби мож було за границею продати цукор дешевше треба було відбити сю страту. Отже сю страту фабриканти відбивали собі так, що брали з державної каси 18 міліонів „цукрової преміï" а в додатку змовили ся і спродавали в нашім краю дуже дорого. Так отже ми платили фабрикантам 18 міліонів і переплачували цукор.

Тепер Анґлія наперла на всї держави так, що скрізь в Европі скасовано цукрові преміï. Також Австрия буде мусїла на рік скасувати сї преміï. Ми гадали, що як вже не треба буде платити премію і як правительство ушпаре тих 18 міліонів, то бодай змешшить податок від цукру, тай цукор подешевіє. — Але де там! Правительство задержить собі зашпаровані гроші, а ми будемо дальше платити солоно за солодкий цукор!

Коли вже стануло на тім, що преміï за вивезений за границю цукор будуть скасовані, фабриканти зачали кричати, щоби правительство ратувало їх в инший спосіб, бо они побанкротують. Они казали, що цукру вже вивозити за границю не будуть могли, отже будуть мусїли спродавати весь цукор в краю. Тогди кожда фабрика схоче другу фабрику побити в той спосіб, що буде робити як найбільше цукру і буде єго продавати дешевше, як другі фабрики Через те коп а будуть дуже великі а зарібку не буде Скінчить ся на тім, що всї фабрики побанкротують.

Правительство обіцяло виратувати фабрикантів з клопоту в той спосіб: Правительство обрахує кілько цукру мож у нас спродати і визначить, кілько котра фабрика має того цукру зробити. В той спосіб фабрики не будуть переганяти ся і одна другій не буде шкодити.

З угорским правительством наше правительство вже умовило ся, що фабрики на Угорщині дістануть право зробити тілько цукру, кілько сама Угорщина годна купити. Так отже фабрики цукру на Угорщині будуть рости як гриби по дощи, бо кожда фабрика буде певна, що свій товар спродасть.

Коли угорскі фабрики дістали таке право то і Галичина повинна дістати право фабрикувати тілько цукру, кілько потребує народ Галичини. Але здає ся, що до того не прийде. Галицкі фабрики дістануть здаєсь право фабри кувати тілько цукру, кілько доси фабрикували. В такім случаю не могла би утворити ся в нашім краю нї одна нова фабрика цукру.

В нашім краю доконче потрібні нові фабрики, аби в них заробляв народ. котрий не має зарібків з землї. Фабрики цукру потрібні у нас еще тому, що при фабриках цукру дуже добрі мають зиски ті господарі, котрі садять цукрові бураки.

З тої причини дуже добре, що всї посли з Галичини домагають ся, аби Галичина дістала право фабрикувати тілько цукру, кілько потребує Галицкий народ. Сумнїваємо ся, чи згодять ся на се Чехи, ческі фабриканти цукру, котрі стратять купців на Угорщині і свою страту схочуть відбити собі в Галичині. Як Чехи не згодять ся, то і правительство не дасть галицким послам того, чого они для Галичини домагають ся.

Польскі посли не дуже будуть перти на правительство, бо за панованє над Русинами, яке їм дало правительство, они сему правительству не схочуть робити клопоту. Панованє над Русинами є для польских послів важнійше, як фабрики цукру і як правительсво скаже: „не можу", то они відступлять від свого жадання.

Мазурщенє Руси.

Поляки хочуть спольщити Русь в той спосіб, що зменшають число Русинів в нашім краю, а стягають до нас Поляків Хочуть в той спосіб довести до того, аби на Руси було більше Поляків як Русинів Коли би до того прийшло, то Русь перестане бути Русию, а буде на віки Польщею.

В містах Поляки вже осягнули свою цїль. Від коли Галичина прийшла під Австрию, всї австрийскі правительства уважали Поляків за лїпший ґатунок людий як Русивів і тому урядники-Русини, котрих давнїйше було дуже богато, попереходили разом зі своїми родинами на латиньске і спольщили ся. Так само польщили ся вімецкі урядники в Галичинї бо они знали, що правительству милїйший Поляк як Русин. Коли возьмемо в руки спис галицких урядників, то побачимо, що предки майже всїх Поляків були Русинами або Нїмцями. Майже всї польскі урядники східної Галичини, суть спольщеними Русинами або Нїмцями. За урядниками польщили ся міскі купцї і ремісники. В той спосіб спольщились рускі міста. Аби не збільшало ся число Русинів, дуже богато Русинів урядників, возьних, листоносів і т. д. переносять до західної Галичини.

Маючи вже в своїх руках наші міста, Поляки кинулись тепер на села, аби і там намножити Поляків. Руский народ через нужду еміґрує за границю, а мазури приходять до нас і осїдають на земли зрошеній потом, кровю і слезами наших прадїдів. В той спосіб і на селї стає що раз менше Русинів а що раз більше Поляків.

Руский народ мусить боронити руску землю. Треба зробити якось так, аби бодай села лишились рускими. Аби обдумати спосіб оборони нашого краю перед польщенем, треба нам передовсїм знати, що Поляки вже в тім напрямі зробили; нам треба насамперед знати ґрунт, на котрім маємо сїяти. Длятого

давайте їх тут!

Хто хоче ратувати Русь, нехай пришле нам спис всїх кольонїй мазурских про які лиш знає!

Як хто знає про яку мазурску кольонїю, або хоч би про одного мазурского кольонїста, нехай нам як найскорше напише все, що про сю кольонїю, або про сего кольонїста знає.

Отже просимо нам дати відповіди на такі питаня: Коли мазур, чи цїла мазурска кольонїя осїла на рускій земли? Назву села і присїлка та улицї, або назву обшару двірского, на котрім мазури осїли; назву почти і найблизшої желїзничої стациї сеї місцевости, в котрій мазури поселили ся; чи купили рустикальний ґрунт, чи домінїкальний; кілько душ осїло; чи мають косьцюл або каплицю; чи мають власну школу і читальню та кулко рільниче і касу позичкову?

Просимо також подати нам, чи хати їх стоять в рускім селї, чи поза руским селом; чи далеко від руского села; чи хати поодиноких кольонїстів стоять при руских хатах, чи дальше від них; який є нумер кільометрового стовпа коли хати мазура або цїлої мазурскої кольонїї, коли они стоять при гостинци; як називають ся ті кольонїї, котрих хати стоять близько руских хат, або між рускими хатами і т. д.?

З сих питань знаєте вже, що нам потрібно знати, тож як маєте щось еще цікавійшого або докладнїйшого сказати про них, то також напишіть.

Так само на всї наведені питаня відповіджте нам про всїх жидів і жидівскі доми, які лиш є в селї. Особливо пишіть нам все, що знаєте про корчми за селами і при гостинцях.

Пізнїйше довідаєте ся, на що нам потрібний такий спис з цїлої східної Галичини Тепер зробіть лиш се, о що Вас просимо, бо не стає терпцю. Поки що скажемо лиш тілько, що маємо цїлком певний спосіб на уратованє Руси.

Письма присилайте на адресу „Свободи".

Комітет Розпуки.

ВІЙСКО.

Інтерпеляция посла Зайца до міністра судівництва. (Протокол 151. засїданя XVII сесиї 11. червня 1902 стор. 13.935). Віденьский прокуратор сконфіскував статю „Війскове житє“. (кінець).

В десятім корпусї відобрало собі житє 80 жовнїрів і 12 офіцирів; 70 жовнїрів і 4 офіцири збожеволїло; 70 покалїчило себе, а 13 стало інвалїдами в наслїдок побоїв. Разом було 219 жертв в однім корпусї. Здезертирувало 400 жовнїрів, а 725 жовнїрів засуджено на тяжку вязницю або на арешт. В Німеччинї припадає одно самовбийство на 3 700 жовнїрів, у нас на 970. Все те є наслїдком нелюдского поступованя з жовнїрами і сему треба раз зробити кінець.

Переслїдуваня жовнїрів булиби неможливі, колиби за се строго карали. А то капраль від гузарів, котрий в Долинї убив жовнїра, дістав тілько три місяцї кримiналу.

Проч з мілїтаризмом!

З усего того виходить, що конечне є жадане, аби стале війско скасовано, а заведено народну оборону (мілїцию); аби виховане молодїжи робило кождого спосібним до воєнної служби; аби узброєно цїлу масу народну і аби право рішати о війнї і мирі мав лише правдивий парлямент народний [1]).

Але теперішний парлямент не сповнить сего бажаня нашого. Дъятого проч з сим парляментом. Ми хочемо мати народну репрезентацию вибрану загальним голосованєм!

Підписані питають міністра судівництва: Що він гадє зробити, аби унеможливити такі неоправданї конфіскати? Зайц і товариші.

Інтерпеляция посла Гибеша в справі конфіскати: Берненьский прокуратор сконфіскував статю:

Кровавий засїв.

В Австриї знов мордовано! Знов поплила ріками кров страйкуючих робітників! Війско вмішалось в свій спосіб — пятнацять осіб застрілено, пять тяжко ранено. Олово знов зробило прислугу голодним маєткам, відзначилось яко орудиє жадної зисків самоволї. Се за ухвалені на війско мілїони? Ґрафи ухвалюють гроші, а до народу стріляють. Мілїтаризм мордує народ!

Він не є охоронцем мира і вітчини, але здичілим убійцею пильних робітників.

Богацтва сьвіта, котрі витворила праця робітників, повинні належати до робітників. Але чужі руки забирають їм сю працю, а в додатку стріляють до них. Працю мордують, а крадіж боронять! Особливо Австрия стоїть під тим зглядом на першім місци.

Не диво, що там, де вся власть в руцї кількох шляхтичів, де панують пани, і мілїтаризм є на їх услуги.

Ніяка держава не служить так золотому телятй як Австрия, бо жадна не є так брутальною.

Підписані питають: Чи міністер судівництва поучить прокуратора, що при масовій рiзнї народу острійша критика того, що сталось, не є переступленєм дозволеної критики?

Віденъ, 11. червня 1902. П. Гибеш і товариші. Протокол 151. засїданя палати послів, стор. 13931.

ДОПИСИ.

З Дрогобицкого.

Читальна в Ріпчицях розвиваєсь гарно, бо єї розвій підпирає наш війт Юрко Пристай і наш парох о. М. Бачиньский. Війт відступив був для читальнї комнату в своїй власній хатї. Члени читальнї сердечно єму за се подякували, а коли сказали, що в громадскій канцеляриї було би читальни еще лїпше, то він і там позволив уміститись читальни. Читальня має вже до 80 членів. При виборах наш війт також не поступає так, як деякі війти хрунї, котрі підпирають ворогів руского народу, а навіть голосували на польского пана. На виборця не пхає ся бо не хоче, аби в старостві чіпали ся єго та намовляли, аби схрунив ся. При правиборах дав примір цїлій громадї, голосуючи перший на о. М. Бачиньского. За ним пішла цїла громада. Через те й цїла громада має честь для свого війта.

Над осьвідомленєм народу працює також з усїх сил наш парох о. М. Бачиньский. Він не лиш приходить до нашої читальнї, та не жалує своїх грудий, аби людий чогось научити, але він їздить по других громадах по цїлім мединицкім повітї і просьвіщає народ. Як би всї громади мали таких сьвящеників і війтів, як Ріпчинцї, то руска справа скоро вийшла би на верх і взяла би під ноги наших ворогів.

До зарібників!

Від о. Негребецкого з Залїся коло Ряшева дістаємо слїдуюче письмо до оголошеня; В моїй парохії потребують господарі много слуг яких тут з причини еміґрациї до Америки трудно дістати, — проте прошу приняти до відомости то:

в парохиї Залїсє під Ряшовом найдуть 1. січня 1903 р. поміщенє в службі на цїлий рік:

30 парібків (від 24 року, т. є. вільних від войскової ставки, або вже вислуживших), за річну угоду 80—100 корон, після здалости:

30 дївок до домової і стаєнної обслуги, по 56—70 кор., після здалости і вспішности:

20 пастухів або погоничів, по 40—60 кор. Вікт тут досить добрий, ситий, господарский, добре мащений; розміщенє же і опіку прийму сам на себе, що особливо буде менї легке, сли люде які би найшли ся, будуть з одного села. а бодай з одної околицї

Кошт дороги буде прибувшим звернений через половину; а по року, сли не схотять дальше оставати, буде їм заплачена знову половина дороги.

З огляду народного пожадані тут слуги з Руси тому, що тут навчать ся много, а заразом навчать моїх парохіян рускої бесїди.

Могуть бути приняті і з родинами сли старші мають дїти, що могли би повнити службу пастухів, — або сли суть бездїтні (молоді подружия також.

Сли би найшли ся охочі, нехай сейчас розстарали би ся о службові книжки, і порозуміли ся зі мною через вибраного провідника.

Заразом маю отверте місце гробаря парохіяльного, котрий заразом був би вартовником при церкви. Річний певний єго дохід виносив би 120 кор.; а при тім мав би неустанний майже заробок. Мешкав би евентуально у у мене, доки дім гробарский не буде на весну відреставрований. Мг би евентуально бути помічним менї в часї безроботя в господарстві (невеликім впрочім). О се місце може старати ся і чоловік родинний, але совістний; єго жена могла би обняти обовязок службовий, чим родина причинила би собі доходу. Місце се може бути надане стало, сейчас.

Сли знаєте где бідних, котрі могли би користати з нагоди найти добрі місця, зробите і їм, і моїм людям прислугу.

У мене в парохії не ма в тій хвилї і дїдів навіть. Сли знаний би був где який учтивий, тверезий калїка, не маючий утриманя, мг би тут виживити ся яко дїдусь по хатний. Смішне се, що і дїдів треба тут спроваджати доперва! але щож робити? Люде приймуть.

Іван Негребецкий, душпастир Залїся, п. Решів.

НОВИНКИ.

— **„Руский Страйк“**. Під таким заголовком вийшла коштом Народного комітету книжка про сегорічний страйк. Аби книжки не сконфіскувала прокуратория, подано в книжцї лиш се, що про страйк, єго причини, єго наслїдки, і про поступованє властий в часї страйку було сказане в промовах і в інтерпеляциях послів в радї державній. Хто читтв пильно „Свободу“. то сей все те знає. Годилоб ся розкинути книжку між тими, котрі ґазет не читають.

Книжка має сторін 104.

Коштує з пересилкою 25 сотиків.

Замовляти можна в редакциї „Свободи“. За послїплатою не висилає ся. Грош можна присилати марками.

— **Хлопска Полїтика**. Другий том „Хлопскої Полїтики“ вже друкує ся і в першій половинї сїчня буде розісланий тим, що заплатили за II-гий том.

Перший том дістали безплатно всї ті, що еего року заплатили за „Свободу“ цїлі 4 корони.

— **Македонїя**. Туреччина повідомила всї держави, що тепер зачне переводити в Македонїї реформи, котрі запевнять християнам безпеченьство і заведуть в краю спокій. Держави якось не хочуть вірити анї в добру волю султана анї в силу турецких властий, бо ті власти, котрі мають удержувати лад і переводити реформи, самі суть виповниками неладу і розрухів. Оногди турецке війско вирізало цїлу партию болгарских робітників, котрі вертали до Болгариї. Російский міністер заграничних справ їде до Відня, аби з австрийскими міністрами порадитись над способами поправи відносинь в Македонїї.

— **„Народний Декляматор“**. Під таким заголовком вийшла в Коломиї обємиста книжка, в котрій зібрано все, що є найцїннїйше в нашій поетичній лїтературі. Нема там кацапского нї хрунївского сьмітя, а самі перли патриотичної і народної поезиї рускої. Маючи сю книжку, орґанізатори веяких вечерниць і концертів не будуть в клопої, звідки дістати, де знайти поезию до деклямаций,бо в „Народнім Деляматорі“ мають достаточний материял. В „Народнім Декляматорі“ є також поученє, як устроювати вечерницї. Книжка вийшла накладом Якова Оренштайна в Коломиї, має сторін 306 і коштує 1 К. 20 с. разом з оправою; з почтовою присилкою о 10 совиків більше, рекомандована посилка о 35 сотиків більше.

— **Страйк в аптиках**. Страйк аптикарских помічників (фармацевтів), котрі застрайкували у всїх аптиках галицких міст, вже скінчив ся. Солїдарність була така, що примірoм у Львові лиш оден схрунив Властителї аптик зразу анї слухати не хотїли о переговорах зі страйкарями. Однак, коли показало ся, що самі властителї не годні на час полагодити всїх рецепт, міністерство наперло на галицкі власти, аби они довели до порозуміня Остаточно скінчилось так, що страйкарі виграли майже всї свої жаданя.

Тепер всї фармацевти в цїлій Австриї лагодять ся до страйку на случай, колиби державна рада не поправила їх долї.

— **Аристократичний манатїй** ґр. Генрик Едмунд Потоцкий, що ставав перед судом присяжних у Відни під закидом ріжнородних обманьств, яких допустив ся в часї свого побуту в Будапештї і Гамбурґу, та на своїх земляках-еміґрантах, лиш за се послїдне обманство узнаний однодушно винним і засуджений на два місяцї звичайної вязницї.

— **З Бобреччини**. Дня 1. лат. січня 1903 (в четвер) відбудуть ся в Бібрцї. в сали ради повітової, о годинї 2-гий по полудни, дорічнї збори Товариства „Народний Дім в Бібрцї“, на котрі всїх, справі рускій прихильних людий з цїлого повіта запрашає ся. Порядок нарад: 1) Справозданє за рік 1902; 2) вписи в члени товариства; 3) внески членів.

— **Фінляндия**. Російска полїция хотїла отвирати листи на фінляндских почтах і відчитувати їх. Правительству було се потрібне тому, бо оно хоче знати, що Фінляндцї думають о російскій самоволї і як они гадають боронити ся перед розбишацким нападом Росиї на права фінляндского народу Знаючи в той спосіб всї тайни Фінляндців, правительство переслїдувало би всїх фінляндских патриотів і в той спосіб нищило би фінляндску опозицию. Директор фінляндских почт не хотїв позволити на отвиранє листів полїциєю, бо на се не позволяє фінляндска конституция. За се російске правительство нагнало єго з уряду.

— **Страйковий процес**. Перед окружним судом в Станиславові відбув ся процес против страйкарів з Петликовець, Лазарівки і Скоморох. Всї були обжалувані о публичне насильство через словнї погрози. Всїх увільнено

— **Страйкова жертва**. Перед нару днями вийшов з станиславівскої вязницї Федь Панклевич з Соколова в Бучацкім повітї. Станиславівский суд засудив єго був на 2 місяцї кримiналу. Висший суд у Львові додав єму єще оден місяць за се, що Панклевич був головним членом страйкового комітету.

— **Вандруючий сойм**. Сойм істрийский скликано в сїм роцї на 27 грудня, і то до Полї Раз зберає ся він на наради в Паренцо, то знов з черги в Кано д' Істриї, так що можна би єго назвати бездомним і вандруючим. Причини переношеня єго осїдку випливають з місцевих національних спорів, бо Словінцї і Хорвати загрозили абстиненциєю. наколиб сойм скликано до Паренцо, де до тепер є осїдок краєвого виділу, а з'їхавших ся славяньских послів Італїйцї навіть до готелю не хочуть принимати.

— **Венецуеля**. Про напад европейских держав на Венецуелю доносять що кораблї Німеччини і Анґлїї замкнули приступ всїм кораблям до берегів Венецуелї, аби в той спосіб знищити венецуельску торговлю і присилувати венецуельске правительство до уступок. Таке замкненє берегів називає ся бльокадою. Німцї булиби може обсадили венецуельску землю, але боять ся Сполучених Держав, котрі нїколи не позволять, аби нога европейского жовнїра сту-

---

[1]) Такі жаданя ставить руска національно-демократична партия.

пила на американьску землю. Президент Венецуелї хоче цїлий спір з европейскими державами віддати під мировий суд

— **Паньска забава.** Знов показало ся, як у нас шанують чужую працею здобутий гріш. Оден високий урядник намістництва утїк зі Львова, програвши в карти звиш сто тисячів корон в паньскім касині у Львові. Коли сей панок стратив вже весь свій маєток, натягав других урядників в той спосіб, що давав їм підписувати векслї, за котрі дістававв банках гроші. Він утїк, а єго товариші будуть мусїли платити векслї.

— **Народний зїзд.** Нинї зачав радити Народний зїзд. До участи зголосило ся 400 делеґатів з усїх повітів. Найважнїйшою справою, над якою зїзд буде радити, буде спосіб ведена дальшої борби селяньства о поправу своєї долї і оборона перед польщенем нашого краю. Зїзд буде радити два дни. В слїдуючім числї подамо докладне справоздане зі зїзду.

— **Конституция в Чорногорі.** Чорногорский князь надав дня 19. грудня своїй державі основні закони конституційні. Управильнив також наслїдство престола, до котрого буде мати все право найстарший з пануючої тепер родини.

— **Сойм краєвий.** Сойм, котрий зійде ся дня 29. с. м., буде радити тілько три дни, то є, буде мати лиш тілько часу, що на ухвалене буджетової провізориї. На ухвалене рентових загород і бюр посередництва працї не буде отже часу.

Польскі ґазети доносять, що на довшу сесию сойм зійде ся в лютім. Просїм Господа Бога, аби в радї державній робота йшла так, щоби сойм не міг бути скликаний на довшу сесию, бо кожда довша сесия грозить ухваленем таких предложень, котрі за одним замахом знищать підвалини нашого національного розвою і рускй народ віддадуть на ласку і неласку польских панів.

— **Дрогобицкий виборчий комітет** вислав до ц. к. Прокураториї державної в Самборі слїдуючі письма:

1) Сьвітла Прокураторие! Підчас доповняючого вибору посла до ради державної з IV курії округа Стрий-Дрогобич-Жидачів 18. листопада 1902 Стефан Шишка, господар і виборець з Грушової, віддавши голос за себе, явив ся вдруге перед комісию виборчою в Дрогобичи і предложивши леґітимацию виборчу Онуфра Фещека, виборця з Грушової, віддав за него голос, через що пофальшував підступним способом результат голосовання, віддавши до урни неправно два голоси. Се посьвідчить Федь Живчин, господар і виборець з Грушової, суд Мединичі, котрий видів, як оба рази Стефан Шишка голосував і чув, як Шишка, віддавши виборчу леґітимацию Онуфра Фещака, коли предсїдатель комісиї перечитав імя Онуфра Фещака, обізвав ся „hier“ і віддав картку з голосом. То само посьвідчить Стефан Котів господар і виборець з Літинї, суд Мединичі. Позаяк поступоване Стефана Шишки носить всі знамена провини з артикулу VI. закона з 17. грудня 1862 В. з. д. ч. 7., проте вносять підписані, щоби Сьвітла Прокуратория зволила зарядити карне доходжене. — Слїдують підписи.

2) Сьвітла Прокураторие! Підчас доповняючого вибору посла до ради державної з IV. курії округа Стрий Дрогобич-Жидачів дня 18 листопада 1902 Йоган Тетіх, виборець з Кеніґсав в льокали виборчім в Дрогобичи купував голоси на користь ґр. Генрика Старженьского, а то в той спосіб, що виборцям Іванови Коцань і Михайлови Кобільник Савулї з Рівчиць обіцяв по 20 К., наколи свою картку голосована з написаним іменем о. Василя Давидяка єму віддадуть, а будуть голосувати на картку, котру він їм доручить. Так само хотів перекупити Стефана Котів виборця з Літинї, котрому давав за голос 20 корон і Юрка Кузів, виборця з Літинї, котрому обіцяв 30 корон. Однак нї оден з висше названих виборців не хотїв на оферту Йогана Тетіх пристати і сподати свій голос. Йоган Тетіх в тиждень по виборах 25. листопада с. р., здибавши під лїсом в Солоньску Михайла Кобільника Савулу, сказав єму кілька разів повтаряти „ти дурень, щось за голос не брав грошай“, що чули Юрко Пристай і Микола Стипула, господарі з Рівчиць. Доказ із переслухання сьвідків: Івана Коцана, Михайла Кобільник-Савули, Юрка Пристая і Миколи Стецули, всїх з Рівчиць, суд Мединичі, а також Стефана Котів і Юрка Кузів з Літинї, суд Мединичі. Вправдї в предложених випадках умови продажи голосів не довершились, однак в поведеню і оферті Йогана Тетіх містить ся каригідне усиловане, а се підпадає під артикул VI. закона з 17. грудня 1862 В. з. д. ч. 8., як рішив найвисший трибунал 27. лютого 1886 ч. 13.694 зб. ч. 827, супротив чого підписані вносять, щоби Сьвітла Прокуратория зволила зарядити доходженє карне. — Слїдують підписи.

— **Дрогобицкий комітет виборчий** просить патріотів Дрогобиччини розпитати виборців в своїх селах, чи з нагоди минувшого вибору посла не предкладав їм хто купна голосів, а коли так, то просить після висше поданої жалоби вносити до ц. к. Прокураториї державної в Самборі подання на купуючих голоси і переслати комітетови дословний відпис жалоби. — О. Михайло Бачиньский, секретар.

— **Віче в Калуши** відбуло ся при несподїванім числї участників дня 8. с. м. Много було жінок „много сьвященників з околиці, розумієсь не кацапів, котрі тепер виповіли справдїшну борбу всїм, що не є приклонниками кнута в калускім повітї. Предсїдателем віча був о. Мулик, на секретара покликано п. Ж. Бачиньского. Перший забрав слово д-р Коцюба зі Львова і говорив про заводові спілки рільничі. В ядерній та пристуній бесїдї представив розвій спілок за границею і виказав хосен з них для економічного піднесення народу. Відтак зробив перегляд, які то у нас є спілки; у нас, де є 75% хлїборобів, здавало би ся, що є як найбільше спілок, між сим па превеликий жаль, спілок таких у нас майже нема. Є одно лише товариство дуже маленьке, що має на цїли виключно справу просьвітно-господарську „Сільский господар“ в Олеськy Польскі є у Львові і Кракові, але вони лиш посередно впливають на малі господарства, а мають на оці великі посїлости. Товариства ті дістають величезні субвенциї від краєвого сойму. Поляки мають ще „kółka“ рільничі о величезних субвенциях і широко розповсюдненї по краю мають склепів около 1.200 До полїпшення економічного битy причиняють ся ще банки. Прелеґент заохочує користати зі своїх банків, бо в своїм банку є свої люди і свої капітали. Говорив дальше д-р Коцюба про велике значінє товариств асекурацийних та заохочував також до забезпечування худоби від нещастя. Вкінци перейшов бесїдник до заводових господарских спілок. В цьвітни 1897 рада державна ухвалила загальний закон і закон той має найкрасші наміри, та заходить небезпеченьство, що сойм може зменшити число селяньских заступників, і дати перевагу противникам селян. Спілки заводові рільничі мають на цїли піднесене рільництва, а зглядно користну розпродаж земних плодів. Такі спілки заводові рільничі могли-б розвивати ся найлїпше при просьвітних читальнях.

Другим рефератом був реферат п-ни Малїцкої про становище жінки в суспільности. В тім відчиті прелеґентка заатакувала сильно наше селяньске жіноцтво в спосіб удатний і до серця приговорюючий, виказавши хиби нашого жіноцтва і як їм запобічи. Відчит п. Малїцкої був пристуйний і займаючий та викликав загальне заінтересоване.

Послїдну точку порядку про просьвіту та шкільництво виголосив горячо д-р Лев Бачиньский. Представив сумний стан нашого шкільництва від р. 1869. В ярких красках зобразив сумні наслїдки ери Бобжиньского, тенденцийність підручників, лихий вплив некваліфікоєа ного учительства, польонізацийну цїль учительских семинарий. Виказав числами несправедливий роздїл шкіл польских і руских, виказав брак шкіл, ґімназий, трудности, які ставляє шовіністична польска гаката отвореню рускої ґімназиї в Станиславові. Вказав дальше спосіб, як зарадити лиху, бо найважнїйшим способом зарадити бідї є просьвіта. Тож треба звернути велику увагу на школи та всїма силами домагатись подїлу ради шкільної краєвої на дві секциї: руску і польску, а покищо старати ся неутралізувати ті несовістні польонізацийні змагання. На кінци висказав, якої великої ваги є наші хлопскі бурси.

Віче закінчив предсїдатель віча о. Мулик горячою бесїдою, заохочуючи всїх до працї над просьвітою та до солїдарности.

Того самого дня відбувсь заходом товариства міщаньского „Ранна Зоря“ концерт в Калуши а по концерті аматорске представлене в салї Сокола. Такого хору, який мають калускі міщани, могли-б нам позавидувати і великі міста Між иншими визначились солісти: п. Захней, п. Брусак, п. Рубчак, а передовсїм належить ся дяка дірiґентови п. Іваницкому, що уміло та енерґічно виплколив калуский хор. Щож до „Тата на заручинах“ то грали міщаньскі аматори як справдїшні артисти.

— **Державна рада.** Правительство, котре бачило, що тепер не переведе в державній радї жадної важнїйшої справи, подякувало послам за службу і відложило дальші засїданя на пізнїйше. Сталось се в четвер, коли Чехи ладились зробити президентови мінїстрів велику бучу.

Цукровою справою займались також рускі посли у Відни. Романчук та Яворский, удали ся найперше до президента мінїстрів а потім до мінїстра скарбу, та заявили обом що рускі посли домагають ся значнїйшого контиґенту для Галичини і стоять взагалї що-до справи цукрової на подібним становиши, як польске коло, бо тут ходить о інтерес цїлого краю а іменно також о руских робітників в фабриках цукру і руских хлїборобів, продукуючих бураки. Оба мінїстри приймили сю заяву до відомоси. Потім рускі посли повідомили прозеса польского кола о тій своїй акциї.

На остатнім засїданю палати послів п. Василь Яворский поставив внесене на знесене теперішнього права патронату і презентациї парохів. П Романчук поставив пять інтерпеляций. а іменно: 1) до цїлого мінїстерства на руки президента мінїстрів в справі переношене руских урядників і инших державних функціонарів против їх волї до західної Галичини; 2) до мінїстра справ внутрішних в справі окружників і відозв, виданих старостами Завадским, Дїльцом, Шидловским і Телїховским, по поводу сегорічного страйку рільничого; 3) до мінїстра справ внутрішних і справедливости в справі фальшівництв виборчих секретаря золочівского староства Слонецкого при торічних виборах соймових; 4) до мінїстрів справ внутрішних, справедливости і оборони краєвої в справі поведеня жандармериї і старости в Товмачи при торічних виб рах соймових: 5) до мінїстра просьвіти в справі признаня в Австриї сьвідоцтв ґімназияльних з Босни і Герцеґовини.

— **В читальни „Просьвіти“** в Фитькові відограно 7 с м. під проводом Мих. Кречківского штуку „Арендар“. Представленє було удачне, а шкільна кімната, в котрій оно відбувалось була наповнена людьми. Окрім читальнї маємо вже шпихлїр і склеп, а о. Левицкий старають ся еще о касу Райфайзена. — Фитьків оживає!

— **Мито на державних (цїсарских) гостинцах.** Закон о скасованю мита на державних дорогах входить в житє дня 1 січня О 12 годинї в ночи з 31 грудня на 1 січня на державних гостинцях вже жадна фіра не буде платити рогачки.

Мінїстер війни, ґенерал Кріґгамер, котрий перетревав кільканацять мінїстерств, уступив а на єго місце прийшов ґенерал Пітрайх. Про причини уступлення Кріґгамера ріжно говорять. Між иним говорять також, що він мав страшні довги, котрі платив цїсар. Нарешті цїсареви не стало терпцю, і Кріґгамер мусїв уступити.

Русинів є в Австриї після обчислення з 1900 року три міліони 375 тисячів 576; Поляків 4,259.152, Чехів 5,955 397 а Нїмців 9,170.939.

— **Польща моб ілізуєсь.** До сеї пори Польща панувала в Галичинї лише при помочи всяких виборчих шахрайств і ґвалтів. Тепер президент мінїстрів сказав Полякам, що вже не позволить робити при виборах ґвалтів і накаже урядникам, аби шанували право.

Поляки знають. що як не буде при виборах ґвалтів, то їх пановане скінчить ся. Отже они хочуть далї робити ґвалти, але хочуть також здурити віденьске правительство, що польскі кандидати не виходять до сойму і до ради державної ґвалтами тілько з „волї народу“.

Аби правительство гадало, що ті посли котрих вибрано ґвалтами, вийшли з волї народу, поляки орґанізують тепер всїх хрунїв.

Поляк Козловский їздить тепер по цїлій Галичинї і скликує в кождім повітї наради над орґанізацею „porządnych“. На ті наради сходять ся найбільші шибеники і батяри і вони голосять війну против руских „аґітаторів“, против провідників руского народу.

Ся нова орґанізация польска має розбити орґанізацию руского народу так, аби ґвалти при виборах робили хрунї, та аби без ґвалтів урядників виходили самі польскі посли та рускі хрунї.

Тогди Поляки сказалиби віденьскому правительству: Бачиш? Сам руский народ плюнув на львівский Народний комітет і хоче мати таких послів, котрі помагають відбудувати Польщу!

З того для нас така наука, що ми повинні як найчисленнїйше горнути ся під крила Народного Комітету і виконувати єго розпоряджения.

— **Золото в камінню.** Улиці американьского міста Алтмен були виложені дорогим каменем. Оден ученний розслідив цілком случайно, що в тім камени є золото, що в тисяцї кільоґрамів камення є на 20 долярів золота. Чутка про се відкрите стрілою розійшлась між народом. Всї кинулись зривати брук і забирали камінь. Заки полїция отямилась, позривано брук майже на всїх улицях міста.

Цїна збіжа і плодів господарских.

Цїна збіжа у Львові. В остатних днях платили за 50 кільоґрамів: пшеницї 8·00—8·20; жита 6·60—6·75; ячменю пашового 5·25—5·75; ячменю броварного 5·80—6·25; вівса 6·25—6·50; ріпаку 9·50—09·75; гороху пашового 6·50 до 6·75; гороху до вареня 7·50—10·50; вики 5·50 до 6·—; бобику 5·50—5·90; гречки 0·00—0.00; кукурузи 6·20—6·40; конюшини червоної 65·00 до 76.00; білої 75·00—125·00; шведскої 65·—до 95·—; тимотки 25·00—32·00 корон.

Цїна безрог в Віднї. На торг сего тиждня привезено 10.470 штук свиний. За тучні свині платили 104 до 1 06 сот., за середні і старі 98 до 102 сот., за легкі 90 до 96 сот., поросята 70 до 86 сот. за кільоґрам живої ваги.

Худоби зігнано на віденьский торг 3742 штук, з того з Галичини і Буковини 477. З галицких волів спродано 200 штук по 52 до 64 к.; 200 по 65 до 72 кор.; 58 по 74 до 76 кор; Бугаї товсті продавано по 54 до 70 к.; корови товсті по 52 до 64 к. Худу худобу продавано по 36 до 52 к. — Все за сотнар метричний живої ваги.

З друкарнї Народової (Манецких), Львів, Коперника ч. 9.